

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Ціна 1. прил. в таборі 3 ф.)
" " поза табор. 4 ф.)
На місяць в таборі . . 26 ф.
" " поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ІДО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

Ч. 31. (78).

Четвер, 17. травня 1917.

Рік III.

Революція в Росії і Союз Визволення України.

Президія Союза визволення України обговорила на засіданні 2. с. м. витворене російською революцією положення і означила своє становище в отсіх резолюціях:

I. В справі відношения до війни.

Союз уважає задачею дня пропаганду необхідності загальної відвідації війни з забезпеченням усім народам культурного світа, в тім числі і українському; повної, нічим необмеженої свободи самим становити про свою долю й по владній волі впорядковувати сусідські—політичні й господарські—відносини з іншими народами.

Сим відношеннем до війни само собою визначається становище нейтральності, супроти воюючих держав, а творення українського національного війська потрібне для охорони здобутих уже і для завоювання дальших національних свобод аж до здійснення нашого національного ідеалу.

II. До тимчасового правительства Росії.

Союз висловлює надію, що тимчасове правительство та зорганізована в Раді робітничих і солдатських депутатів московська демократія за вихідну точку у відношенню до національних змагань України прийме основи переяславського договору з тим, що про внутрішній лад України в ІІ національних межах і про її відносини до сусідніх народів рішать Українські Установчі Збори в Києві.

III. До Української Центральної Ради в Києві.

Президія Союза вітає Центральну Українську Раду й Український Національний Конгрес, яко виразників зорганізованої свободного волі українського народу. Стоячи далі на грунті повної державної самостійності українського народу, Союз визволення України дальшу свою діяльність буде координувати з діяльністю покликаних волею революційного українського народу національних репрезентацій на Україні. Зорієнтована до себе й для себе Україна буде від тепер визначати й для Союза орієнтаційну лінію його політичного поведіння.

IV. Про практичні задачі Союза.

З огляду на змінені обставини політичного життя в Росії, які дають змогу свободної організації українських національних сил у ІІ

змаганню до здобуття Україні самостійного життя, Союз визволення України обмежує від тепер свою діяльність до оборон прав українського населення в зайнятих центральними державами українських областях, до літературної популяризації серед політичного світу західної Європи визвольних змагань українського народу й до дальнішого ведення національно-освідомлюючої роботи серед полонених Українців у межах держав центрального європейського союза.

Що-ж торкається репрезентаційної сторони цілості української справи в ІІ теперішній стадії за границею, то поширення сеї діяльності й означення ІІ форм та напримку буде старати ся переводити в порозумінню з компетентними політичними чинниками на Україні.

V. В справі українських зайнятих областей.

Навязуючи до кількаразових представлень у компетентних чинників середньо-європейських союзних держав та згідно з волею населення українських зайнятих областей, Союз визволення України домагається ся:

щоб в сих областях положено край насильному накиданню українському населенню польщини,

щоб адміністраційні уряди в тих областях обсаджувалися прихильними до місцевого населення одиницями, по можности зноміж австрійських Українців,

щоб культурні й релігійні потреби українського населення сих країв знаходили достаточне заспокоєння,

щоб пороблено заходи для усунення матеріальної нужди населення українських зайнятих країв,

щоб те населення за свої старати в праці і майні для потреб окупантів армії було справедливо винагороджуване та

щоб евакуоване з зайнятих українських країв населення діставало необхідну опіку й охорону.

Вікінг Союз домагається ся, щоб зайняті українські області адмініструвалися окремо від польських етнографічних областей і щоб за підставу уладнання місцевих національних відносин бралося статистику населення зперед війни, а не переведену тепер, по евакуації в обидві сторони переважної частин людності.

VI. З приводу заборчих виступів польської Ради Стану.

У відповідь на проклямацію російського Тимчасового Правительства, з узnanням національно-державних прав польського народу в його етнографічних межах, польська Рада Стану виступила з анексійними претензіями до українських земель колишньої польської Річи Посполитої.

Союз визволення України, згідно з думкою цілого українського народу та згідно з голосами українського населення зайнятих центральними державами українських областей і на підставі доручення цього населення таєвріс сеї виступ польської Ради Стану як нічим неоправданий замах на чуже національне добро.

Український народ ніколи не погодить ся з тим, щоб хоч маленький шмат його національної території заставався під польським володінням, а всякі замахи на його національне добро відіпре найрішучішим способом.

Рівночасно Союз визволення України поновно підносить голос протесту проти всяких проб вербунку українського населення в зайнятих українських областях до польського національного війська та звертається до компетентних чинників Австро-Угорщини й Німеччини з апелем, щоб зайняту українську територію виключено від сфери вербунку.

VII. В справі роботи серед полонених.

Президія Союза визволення України висловлює найбільшу подяку правителству Австро-Угорщини й Німеччини за уможливлення полоненим Українцям зорганізуватися в таборах в ріжні та товариства в цілі піднесення свого культурного рівня й національної свідомості. Таборові українські школи, курси для неграмотних, ріжні спеціальні курси, театри, бібліотеки, музеї, гімнастичні товариства, церковні братства, політичні віча, видавані самими полоненими таборові часописи й інші форми культурно-національної діяльності охопили своїм впливом десятки тисяч полонених. Виховалося ся для України цілі шеренги національної свідомості горожан в часі, коли в Ріднім Краю полонених було заборонено українське слово й коли всі прояви українського національного життя в найбільшою жорстокістю переслідувались дореволюційним правителством Росії. Отсюль прихиль-

ність правителств Австро-Угорщини й Німеччини до національного самоозначення й культурного піднесення полонених Українців український народ назавше збереже в своїй вічній памяті.

Одночасно Президія Союза визволення України висловлює надію, що Тимчасове революційне Правителство Росії, скасувавши всі національні обмеження, не тільки не ставитиметься voroko до національного самоозначення й культурного піднесення полонених Українців, але також в своєї сторони приде в поміч полоненим всіх національностей в їх культурних змаганнях та в більшій мірі, ніж дореволюційне правительство загалом, подбає про облекшення незавидної долі полонених.

VIII. Про відношення до українських політичних репрезентацій в Австрії.

Тимчасове виступлення Союза визволення України, по актах в 5. падолиста 1916 р. ві складу Загальній Українській Раді, яка обєднувала всі політичні партії й парламентарії репрезентації австрійських Українців, треба уважати дефінітивним виступленням з причини, що від падолиста місяця 1916 р. Загальна Українська Рада фактично не існує, а функції Ради ухвалою П на засіданні з дня 6. падолиста 1916 р. перейшли на територіально річево компетентні політичні органи, що входили в склад Ради. При такім стані річей Союз визволення України від випадку до випадку входив і буде входити в порозумінні в справах загального значення з окремими або з всіма політичними чинниками австрійських Українців без ріжніц та висловлює найцінніше бажання, щоб в сю таку важну історичну хвилю всі політичні сили австрійських Українців сконсолідувалися для успішної оборони національних прав українського народу.

Отсюль резолюції постановила Президія Союза оголосити в пресі, а деякі з них закомунікувати відповідним правителственным чинникам.

За Президію Союза Визволення України: В. Дорошенко, А. Жук, М. Меленевський, А. Скоропис-Йолтуховський.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ Й МИР.

Що прихилило раду салдатів і робочих до згоди з правителством?

Мілюков прочитав на засіданні міністерської ради з видом ради робочих ноту Америки до Росії, в якій Америка обіцяла грошеву підтримку за означену політичну заяву в справі війни. Далі „Нове Время“ містить вістку, що Японія має з Англією договір, на основі якого вона одержує право обсадити Владивосток і частину Сибіру, якби Росія відступила від зобовязань союзників. Третью причиною була загроза мінської армії під проводом Рузвельтова, що вона піде на Петроград здійснити бунт робочих і салдатів проти правителства.

Заява Мілюкова з нагоди своєї побуди.

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає: На бажанні представників війська зложив Мілюков заяву про заграницю політику Росії. Він сказав: Е тайні договори, яких не можна оголошувати, бо вони принесли би шкоду російській демократії; спровадили би розрив від союзниками, але всі вони стоять за це, що цілею війни є право народів на вільний національний розвиток. Союзники хочуть відшкодування за знищенні своєї землі. Іх тривожить те, що в Росії візьмуть верх симпатії до Німеччини, крім цього тривожить їх заміщення в доставі поживи в Росії та недостача муниципії.

Японія не має наміру нападати на Росію. Америка даває Росії дуже користну позицію і посилає інженерів, що мають поправити сибірські залізниці і помогти нам на інших полях техніки.

Заява Думи за війною.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: На урочистім надзвичайному засіданні Думи председатель Родзянко мав промову, в якій відкинув всяку думку про окремий мир. Ті сповірення викликали бурю оплесків, як і його заява про лояльність Росії супроти своїх союзників. Ім відповіли представники союзників серед гучних оплесків.

Осторога Гучкова перед анархією.

Міністер війни Гучков заявив, що в Росії наслідком подвійного, чи навіть многих правителств (тут зворот в сторону неросійських національностей)—панує анархія. Військо терпить іще більше, як насоленне за фронтом. Потреба сильного правителства; наша мілітарна сила стала слабша і розкладається; це зло грозить небезпекою смерті для держави й народу. Росія стоїть над берегом пропасті!

Заява армії на фронті.

На слідком відомості про демонстрацію проти війни у Петрограді цілий фронт змінився в одно віче, яке тягнеться від Балтійського до Чорного моря. Салдати опустили резервові позиції і беруть участь в зборах. На цих зборах заявили, що вони не будуть за ніякі здобутки бороти ся ні одного дня. На зборах в Ризі зажадали салдати негайного

предложение мира з боку Росії Німеччині на основі того, що вона зіркається всіх завойовань. Якби Німеччина відкинула цей мир, тоді вони знатимуть, за що бороти ся.

Та як Німеччина прийме се предложение, а не згодяться союзники, то нехай вони далі воюють собі самі. Вислано до ради робочих і салдатів наказ, що вона повинна змусити правителство до предложення мира; настрий на фронті буде роздражнений.

Рада робочих і салдатів проти зединеного міністерства.

Після петроградської агенції телеграфічної правителства хотіло приєднати собі робочих прийняттям трох або чотирьох міністрів без теки з рамени ради робочих. Тимчасом виконуючий комітет робочих і салдатів заявився 23 голосами проти 22 голосів проти участі в зединеному міністерстві. 8 членів здергались від голосування, всіх видно в 51. питанні про спільне міністерство має бути предложенено загальному зібранню ради робочих і салдатів, яка мабуть стане за його утворенням більшістю голосів.

Ухвали зборів армії в Мінську.

Збори армії в Мінську знесли не тільки офіцерську рангу, але зрівняли всіну підпомогу всіх салдатів, себто давних офіцерів, а тепер приказуючих салдатів з жалуванням звичайних салдатів. Всі додатки грошей для офіцерів відпадають. Родинам полонених і дезертирів не повинно відмовляти ся замоги. Тільки на фронті припускається ся вибір складу командантів.

Відгомін петроградської демонстрації.

„Правда“ змальовує перебіг демонстрації в Петрограді дня 3 і 4 мая. Генерал Корнілов видав наказ михайлівській школі артилерії поставити дві батареї перед Зимовим двірцем, звернувшись туда на демонстрантів. Тоді рада робочих сповістила, що вона строго заказала салдатам і робочим виходити на улицю з оружжем і ті, що виходять з ним, надулюють ім'я ради. Тоді щойно Корнілов відтягнув свій приказ. „Правда“ домагається ся досліду сеї справи і обжалування Корнілова.

Нові партії серед робочих і салдатів.

Серед соціалістичних партій почалися нові групи. Давніше були правительственные соціалісти з Плехановим на чолі, нерішучі (центр) з Чхеїдзе, і ліві під проводом і впливом Леніна. Тепер мали викинуті з поміж себе Плеханівці, уважаючи Плеханова англійським агентом. Утворилася нова партія комуністів, до якої належить багато сторонників Леніна (Большевики), які далі становлять ліве крило. Центром стала найбільша партія радикалів під проводом Максима Горького, якою органом є „Новая Жизнь“. А партія Чхеїдає перейшла би тим робом на право.

Буржуазійні правителства союзників про революцію.

„День“ пише: Бажанням союзних буржуазних правителств є зробити російську революцію нещідливою. Англія предкладає умови, які далі йдуть від великої карти англійської конституції. Вона старається мати вплив на російську публичну опінію. Це старається ся вона осягнути не тільки недопущенням російських емігрантів до Росії, але й недопущенням партії робочих до правління. В тій цілі вислано до Росії видм робітницьких партій англійських народу. Занепокоєна англійсько-французька буржуазія робить все можливе, щоби вплинути і вратувати свою владу гаслом: Війна до кінця!

Самостійність Фінляндії.

З Штокгольму доносять: Самостійницькі стремління находять що раз більше прихильників. Представники фінських студентів предложили міністрові Керенському письмо, в якому обявляють цілю усього народу цілковиту самостійність, себто відірвання від Росії. В цій справі є цілковита едність думок між буржуазними й соціалістичними партіями. У відповідь ліберальним часописам, що накинулись на Фінляндію, каже фінська часопис:

Ніхто не може змірити глибини недовіри, яке назіралося ся під час столітнього гноблення нас Москальми. Як півднів Альбанії признано гідними до утворення самостійної держави, то мусить бути признано дозрілим це й для такого старого культурного народу, як Фінляндії!

Участь Росії в соціалістичній мировій конференції в Штокгольмі.

Редактор Борберг Данець, вернувшись з Петрограду, оповідає в „Соціалістичному“: Дня 27. квітня зараз по моїм прибуттю прийняла мене рада робочих і салдатів. Слідуючого дня мав я розмову з Чхеїдзом, Скобелевим і іншими товаришами про міжнародне положення. Дня 1. мая говорив я з Керенським. По крізі дні 3 і 4 мая пришло мое предложение участі на мировій конференції перед радою салдатів і робочих. Дня 8. мая рішила вона одноголосно приступити до мирової конференції. Щоби запевнити участі інших союзників, взяла вона на себе справу і розіслава запрошення до всіх фракцій меншості і більшості.

Тяжке положення Росії.

Часопис Горького „Новая Жизнь“ пише: Рішення ради робочих вислати своїх представників на мирову конференцію має свою основу в цілковитім відчую, що до мілітарного положення Росії. Майськаnota правителства, щоби вести війну до повної побуді, зовсім не має значення. Немає ніякої можливості перевести яку небудь воєнну операцію. Тимчасове правителство мусить домагати ся на основі цього положення Росії—нової програми міністри, що Росія знаходить ся у безнадійному положенні. По заяви

Гучкова заявив Шингарев, що надія на управлінні достави засобів поживи з чистою фантазією.

Проти польських посягань на українські землі.

Стокгольмський кореспондент угорського дневника „Аз Саш“ представляє положення в Київі незвичайно критично з огляду на оборт, який бере український рух. Українці не хотять ждати аж до зібрання російської конституції, але вже хотять взяти участь у мировій конференції й запротестувати проти змагань Поляків, щоби також непольські землі були прилучені до польського королівства.

Відносини в Росії в освітленню Поляків.

Поляки, які приїхали з того боку фронту до Штокгольму на свій конгрес, змільюють відносини в Росії, як зовсім безнадійні і там панує дикий хаос (бездадді) і готовлять ся більші потрясіння. Салдатам на фронті і великим централізмом бракує живності і немає ніякої надії достави Ім засобів поживи. Дисципліна у війську зовсім упала. Скрізь за фронтом відбуваються ся збори салдатів, які домагаються ся мира. Округ Шліссельбург на Ладозі і округ Костроми проголосили собі самостійну республіку і виставили осібні свої правителства. Про відносини в полудневій Росії не говорить ся нічого.

З'їзд українських учителів.

„Русское Слово“ звідає, що в Київі зібралися 6. квітня з'їзд українських учителів. Учасників більше 500. Председателем вибраний приватний доцент Сушницький. 7. квітня закінчилися обряди засідань, щоби всі працівники по вищих школах негайно перенесли свою діяльність на Україну. З'їзд виробив багатько проектів і ухвалив жадати основання української академії наук та по університетах України—кадетри: української історії, літератури, права, мови; далі жадав найскорішого засновання середніх шкіл і цілковитої українізації шкільництва.

Самоуправа зайнятого Росією Галичини і Буковини.

З Амстердаму доносять голландські часописи „Algemeen Handelsblad“: Російське правителство постановило знести уряд військового губернатора в Галичині і завести там і на Буковині цілівальну самоуправу по думці Гагської конференції.

„Русское Слово“ доносить, що компісаром зайнятих областей Галичини і Буковини іменовано відомого українського письменника і громадського діяча, Дмитра Дорошенка. Се дуже важна номінація з огляду на те, що справа Галичини в Австро-Угорії має рішити ся в парламенті, чи вона буде відокремлена під панування Поляків, чи буде поділена на польську і українську осібну провінцію Австро-Угорії.

Пересунення промислового центра Росії на Україну.

Штокгольмські часописи доносять: Недостача вугілля і залізна криза в столиці й на півночі. Росія спонукала правителства частини

градського промислу муніції передати на південні в Донецьку область. Кореспондент зауважує, що таке перевезення фабрик вимогатиме довшого часу.

Заміщення в Петрограді.

Серед населення Петрограду зросло затревоження наслідком сповірень міністра Гучкова про безладі серед армії. Банда 30 анархістів з рушницями, револьверами і бомбами з Петрограду і Шльєльбурга обсадила дім кн. Лайтенберга, поблизу марійського театру, де заснували свою головну квартиру. Мимо візвання ради робочих і солдатів, щоби вони опустити дім—вони загрозили відстрілювати ся. Командант округа обставив дім військом. Міністерство війни і рада робочих загрозила евакуацією Петрограда—з огляду на переповнення столиці людністю та недостачу засобів поживи. Много богатих родин виїзджає за границю і то аж до Китаю та Японії.

Проти реакції темних духів серед духовенства.

Скинутий митрополит московський Макарій гуртує побіч'є себе реакційні елементи серед москов-

ського духовенства. Вони видали відозву, вони приготували демонстрацію революції, що 200 людей ходило по місті з окликами: Дайте нам хліба, дайте нам царя!

Новий прокурор синоду кн. Львов виїхав до Москви. З Базеля доносять: Св. Синод оголосив заяву, що небавом буде скликаний православний синод цілої Росії. Зазначається, що слід завести принципи виборчі в церковній управі.

Марш мінської армії до Петрограду.

Мілянські часописи сповіщають з Петрограда, що мінська армія машерує на столицю для переведення порядку.

Міністер війни Гучков і Карнілов уступають.

Бюро Рейтера доносить, що міністер війни Гучков уступив. Так само подався о відпуску Корнілов, командант гарнізону Петрограда через те, що йому розказували ріжні власті і він не знат, кого слухати. Далі ради робочих і солдатів замеждала предложение всіх розказів його собі до затвердження.

ВІЙНА.

На західніх фронтах під Арра був слабший бій артілерії. З балонін і літаків Німці давали артілерії добре вказівки, на яких основі добре спровідали артілерію. На багатьох місцях вибухнули склади муніції. Підняття наступу Англійців зломили.

Над Есною і в західній Шампані була теж слабша битва артілерії, коли французький рух офензивний становив.

На східніх фронтах був загалом спокій. В замін за остріювання Тульчів обкінчено огнем даєрець і літаки скади в Галіції.

Наслідком великих втрат і недостачі війська для ведення дальніх війн серед західних союзників упав настірій воєнний і віра в побіду тим більше, що російська революція віднігнала спрану негайному миру

на перший план. У Франції радикальні соціялісти грозять штрайком в фабриках муніції, колиби правительство перешкоджало висилці делегатів на мирову конференцію в Штокгольмі. В англійських колах панує погляд, що армію Серая належить вицофати з під Сальонік, бо годі йї доставити муніцію і жицьтво. Ліберальні англійські політики заявляють явно, що почвірне порозуміння програво війну, бо підводні судна спричинили тяжкі господарські труднощі. Російські лікарі, перебуваючи недавно тому в Ліондоні, оповідають, що серед англійського народу виступає заневіра в побіду і отримання до Росії. Короля англійського і Льйода Джорджа недавно висвистано, як вони ішли на богослужіння до катедри.

На східніх фронтах був загалом спокій. В замін за остріювання Тульчів обкінчено огнем даєрець і літаки скади в Галіції.

Наслідком великих втрат і недостачі війська для ведення дальніх війн серед західних союзників упав настірій воєнний і віра в побіду тим більше, що російська революція віднігнала спрану негайному миру

Вісти з Росії й зі світа.

НАСТРІЙ МИРОВИЙ У ФРАНЦІЇ.

Представник з Парижа голянської часописи „Туд“ пише: У Парижі утверджується щораз більше переконання, що воєнні події мають вправді деякий вплив, але вони не є головною справою нині. Загальна опінія у Франції є, що ми є близько, навіть дуже близько до миру.

ПЕРЕТВОРЕННЯ АВСТРИЇ НА ФЕДЕРАЦІЮ (?)

Англійські часописи підносять побіч своїх міркувань про Австрію думку, що найкращою розвязкою національного питання в Австрії є честний устрій Австро-словянської федерації,—бо годі погодити, так як воно є тепер, Чехів з Німцями, Українців з Поляками, полуднівих Слов'ян, півднівих вірою між собою. (Франкфуртер Цайтунг 13 мая).

СЕРЕДНОЕВРОПЕЙСКИЙ СОЮЗ ДЕРЖАВ.

Поклик впливових членів німецького парламенту дас проспект нового

порядку Середої Європи. Основою має бути Німеччина і Австрія, яких самостійність мішаеться на полі політичному і культурному.

Та між ними новинен повстали союз єдності що до війська, господарства, торговельного права, monet, комунікації, взаємної помочі в культурній єдиноті. Цей проект має бути предложений парламентам у Німеччині, Австрії й Угорщині.

МІЛІАРДЕРИ БАВЛЯТЬ СЯ В ВІЙСЬКО.

В Америці твориться військо після заводів. Кождий університет має свій відділ, осібно творять свої компанії агенти біржі, служба одної фірми, артисти з кіна,—се тому, що се в рекламі, себто тим звертаються на себе увагу. Так і утворився осібний полк міліардерів. Батьки порішили війну, сини з нудів порішили воювати. Отже відбуваються вправи у великій гарні отріті і освітлені салі при казковій обстанові й буфеті. Зазнали всього на

світі, що се бавить цих королів лояла, але на війну певно не підуть, бо вона вже добігає до кінця.

ЖИДИ ХОЧУТЬ МАТИ ТЕЖ СВОЕ ВІЙСЬКО.

Жиди, російські емігранти, в числі 20.000 заявили, що вони хочуть утворити своє військо для оборони свободи. Вільсон хоче утворити для Жидів осібну самостійну Палестину, і може ця держава мати відразу оборонців.

ВІДОЗВА КОМІТЕТУ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В СПРАВІ ВІМІНИ ВОІННИХ БРАНЦІВ.

Берно (Ткб.)

Комітет міжнародного Червоного Хреста видав відозву до воюючих держав в справі перевезення в по воротом до вітчизни воїнних бранців. Читаемо там між іншим таке: Пошо до втрати поляглих, ранених і калік додавати ще втрату так багатьох нещасливих, котрих можна би звернути їх родинам і заховати для сусійності та їх вітчизни? Всюди недостача робочих рук, рільництво кличе за ім'я голосно. Без сумніву уживають за те воїнних бранців, але о стільких більші овочі дала би та праця, коли би виконували свої, котрих вже більше не влучуваво би до армії? В дні завішена оружя мусить се подумати про освобождение всіх воїнних бранців. Але чи подумано про материальні труднощі, які буде треба побороти при перевозі кількох мільйонів бранців? Минуту довгі місяці, заки зможуть бути освобождени бранці з Балкану, Туреччини і Сибіру. Чому ж не взяти ся тепер до цього?

Міжнародний комітет переконаний до того степеня невідкладну конечність того зарядження, що видає горячу відозву до всіх воюючих держав, в котрій горячо просить, щоби безповоротно приступили до віміни великого числа воїнних бранців.

За комітет міжнародного Червоного Хреста: президент Г. Адор; віцепрезидент проф. Ад. Деспін, Ед. Навіль.

ПОЛЬСЬКИЙ КОНГРЕС В ШТОКГОЛЬМІ.

У Штокгольмі, де збиралася соціалістична міжнародна конференція, збиралася ся також Польща зі всіх земель по обох боках боєвої лінії для вирішення польської справи. Ходить Полякам о границі польської держави, вони домагаються ся прилучення Літви, Білорусі і Холмщини і Волині до Польщі. В справі Галичини відхиляють ся народна партія в Австрії стоять за те, щоби Галичину прилучити до Польщі. Другі партії її соціалісти стоять за відокремлення Галичини під верховладою Поляків в границях Австрії.

Поляки хочуть покликати на регента, чи на короля архієпископа Карла Стефана з Габсбургів, який є котоликом і веде свій двір по польськи у Сайбуш на Шлезьку.

КОЛИ СПОДІВАТИ СЯ МИРУ?

З Амстердаму доноситься соціалістична часопись, що урядники великих банків і експедиційних бюр мають дістати вакансії (гастролі)

тільки в місяцях червні і липні, бо в серпні (августі) мусять бути всі урядники в урядах. В цим місяці буде велика праця з оглядом на заключення мира. Значить миру можна сподівати ся до Спаса.

БІЛОРУСЬКЕ „РУКИ ГЕТЬ!“

Головна засада німецької адміністрації—читасмо в „Warschauer Zeit.“—в області начальної команди сходу, а саме: рівноуправнення всіх народів в краю, вернула також Білорусинам почуття їх народності. Російський гнет і його ворожа сути проти кожного народу політика—від богатох століть страшно доскулювали Білорусинам. Забуто зовсім, що сей народ співіддав в утворенню Київської держави, першою політичною організацією славянських народів, що через цілі століття був він для славянського світу посередником християнства в візантійською культурою. Його мова, державна організація обвалили аж до кінця XVII ст. в краю побідників на Литві—аж врешті в хоробрій розпутивій борбі, сей народ уляг російській перемозі. Під німецьким зарядом дано Білорусинам спромогу пробудити ся до нового народного життя. Позасновувано школи, видаються книжки білоруські і часописи.

З огляду на се поручили Білорусини висказати через своїх заступників подяку як Гінденбургові, так і Людендорфові.

* * *

Білоруська часопись „Гоман“ містить статті проти луцності Польщі з Польщею. В числі з 20. марта писав „Гоман“ в статті „Руки геть!“: Наш край, наша вітчина ніколи до Польщі не належала і власності не становила, вона злучила ся багато століття тому з Польщею в одну спільну державу з доброю волі і на рівних правах, як вільний вільним, рівний в рівням. Коли тепер цілій світ призначав права до незалежного биту Польщі, та такі самі права має і наш край. Заявь, яка нас колись лучила з Польщею, знищена, не хочемо служити Полякам за наймитів, не хочемо державної панщини в шляхотській Польщі. Рада Стану уважає за можливе рішити судбу нашої землі силою угоди між польською монархією та російською республікою. В той спосіб не призначає вона права нашого краю подати голос за себе, права до нашого йому биту. Та ми переконані, що ані російська республіка, ані міжнародна міжнародна конференція не згодяться на побідне домагання загорнути чужку землю і скажуть Полякам, котрі мають безмірно розвинені апетити, остре і важне слово: „Руки геть!“.

РАДА САЛДАТІВ І РОБІТНИКІВ ПОСТАНОВИЛА РОЗПОЧАТИ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРЫ.

З російської границі, „Утро Роди“ доноситься, що рада робітників і салдатів висилає від себе делегатів до одної нейтральної держави, щоби сі порозуміти ся там з амбасадорами осередніх держав в справі мирових переговорів. Відповідь, яку вони привезуть, має відтак послужити як підстава для ради салдатів і робітників до мирових переговорів на власну руку.

З таборового життя.

— Генеральна Старшина одержала від Союза Визволення України з Берліну повідомлення, що т. Президент Скоропис-Йолтуховський поважно занедужав і лікарі заборонили йому поки що вибирати ся в далеку й тяжку подорож і послали його до санаторії д-ра Ліманна у Вайсер Гірш коло Дрездена.

Подаючи сю прикру для пас усіх звістку, бажаємо разом з тим Високоповажному Товарищеві Президентові як найскорішого виздіровлення.

РЕДАКЦІЯ.

— Генеральна Старшина. За відіздом 5 членів на конференцію до Зальцведеля 7. травня не відбулося чергове засідання Генеральної Старшини ісправи перенесено було на слідуєче засідання, яке й відбулося в дніях 14, 15 і 16 с. травня зі слідуючим порядком денним:

- 1) відчитання протоколів попередніх засідань Генерал. Старшини,
- 2) двохтижневі заліки референтів всіх таборових організацій,
- 3) звіт з конференції в Зальцведелі,
- 4) біжучі справи і
- 5) вільні внесення.

Засідання тягнулося через вісім годин з трохи перервами; обговорено 1, 2 і 4 точки; довшу дискусію викликали звідомлення референта т-ва „Самостійна Україна“ і справа робіт в таборі. Позатим порішено багато менших справ. В п'ятницю відбудеться надзвичайне засідання о 11 годині вранці.

— Доповняючі вибори. В п'ятницю, 18. травня, відбудуться доповняючі вибори послів до Народної Ради (парламенту) з 4 до 5 в половину години по полуудні і з 7 до 8½ годин увечері. Вибрати мають 11 послів: по першій округі—1, по другій—2, по третьій—4 і по четвертій—4. У виборах зголосилося взяти участь 420 членів Української Громади.

Тепер йде в таборі широка передвиборча агітація і намічення кандидатів. Як що вибори дадуть потрібне число послів, то в найближчих дніях скликано буде Народну Раду.

Із конференції представників українських видавничих товариств у Німеччині.

На конференції яка відбулася 8. травня с. р. в м. Зальцведелі брали участь усі три редактори таборових часописей і два члени т-ва.

Ухвалено: 1) щоби „Союз письменників“, ініціативу засновання якого було подано зальцведельським т-вом ще перед кількома місяцями, як найскоріше ввійшов у життя; 2) щоби поробити відповідні заходи, щоби представники т-ва мали змогу зізджати ся час од часу для спільног обговорення своїх справ; 3) щоби кожне Т-во мало своїх донесувачів у інших українських таборах, які час од часу подавали більше вісти про таборові події; 4) щоби донесі, які не друкують ся через те, що на ті теми вже писалося, а годяться до друку, пересилати до іншої редакції; 5) щоби урівніти ціну на всі часописи і щоби ціна була така: в таборі 3 ф. число; по за табором 5 фен. число; на місяць за табором 40 фен. і 6) урівніти цінники всіх видань, які продаються в таборових кіосках.

Жертви.

На волинські школи. м. ф.

Ком. Langsdorf, від т. П. Крутого — 50

На організаційні цілі.

Ком. Wallmerod, — 50

На спірт і відвід Волині.

Від Кооперативної крамниці інвалідів 3 —

На хорих в лізареті.

Ком. Scheid, — 10

Для хорого т. К. Аїко.

Ком. Kipro-Juno, № 1436 через т. Д. Пшего 16 —

Жертви на будову пам'ятника за квітень місяць:

Одержано від т. Ворощенка по підписаному листу № 11—1 м. 70 ф.

Від т. Кучеренка решта від покупки вінка—41 фен.

Від т. Чернявського по підписаному листу № 11—3 м. 16 фен.

Від скарбника Видавничого Товариства жертв із різних робітничих команд—73 м. 87 фен.

Від т. Гніцевича за проданий товариством чай—6 мар.

Разом 85 мар. 59 фен.

Скарбник Е. Г.

Листи з робітничих команд.

I.

Товариші Українці!

Ось яку маю до вас просьбу: Уже скоро два роки, як я нахожусь у неволі в Німеччині і все на робітничих командах. Правда, був по парі днів і в таборі, декілька разів бачився зі знайомими товаришами, які мені говорили, що можна вписати ся до таборової школи. Я трохи грамотний, а тому подумав собі, що буде з мене, як не записався. Коли воно виходить не те. Живу собі тай живу на роботі, як приїзжа якийсь учений чоловік, балакає українською мовою й німецьку трохи розуміє. Розпитав він мене, як живу й чи знаю, що про табор. Але щож я можу знати, живучи тут далеко від табору?

Ото й розказав він мені все, я побачив, що школа школою, а ви-

ходить, що наші Українці збираються ся до купи, гуртується ся й радить, якби то зробити, щоби було всюди краще життя.

То я теж, товариші, Українець Полтавської губ. й маю до вас просьбу—прийміть і мене до Українців. Що всі Українці згідні робити, те я й. За правду й голову годен положити.

Прошу повідомити, як це можна зробить, щоби приписати ся до своїх, до Українців.

Роб. ком. Pfaffenwiesbach.

Полонений А. Дм-кій.

II.

Шановна Ген. Старшино!

Шлемо Вам ширу подяку, що ви за нас не забуваете. Тепер і нам очі відкрилися ся й ми приєднуємося ся до спільної праці.

Годі вже спати! Треба гуртувати ся!

Ми заснували маленьку організацію, т-во „Пора Настана“, яке складається зі всіх полонених нащої команди в числі 17 членів. Широ просимо вас, прийміть і наше маленьке т-во до свого гурту.

Прийміть від нас маленьку жертву на селянсько-робітничу партію. За роб. ком. № 2327, В. Д-юк.

III.

Шановні товариші!

Ми одержуємо вашу часопись „Громадську Думку“ й бачимо, що наша праця марно не пропадає. Зійде ясне сонце й на нашій рідній Україні!

До праці, товариши! Вкусні звалими гніт московський! Передайте привіт всім товаришам на робітничих командах і всьому вецлярському табору.

Команда Lehnhausen, № 2512.

R. S. Прийміть нашу маленьку скріпту: на часопись „Громадська Думка“—1 м. 20 ф. і на організаційні цілі—1 м. 10 ф. Разом 2 м. 30 ф.

До товаришів по робітничих командах.

Від Т-ва „Самостійна Україна“.

Хто хоче мати у вільній час гарну розвагу, хто хоче

вчитись,—хай замовляє мандрівну бібліотечку. Всім, хто бажає, висилаємо зараз же з таборової бібліотеки книжки ріжного змісту.

Тих т. т., які одержали вже книжки, просимо негайно повернати їх для виміни.

Писати до нас можно на звичайних листівках, з такою адресою:

Wetzlar. Ukrainianischer Unterrichtsausschuss, S. U. Заряд.

Шерешівська Редакція.

Ком. № 2842. Гроші одержано. Часопис висилаємо.

Ком. № 2604. 1 м. 55 ф. одержано. Висилаємо вам: 1. Календар «С.В.У.»—1 м. 2. Церковний бік укр. справи—5 ф., 3. Як жив укр. нарі—25 ф., 4. Стінний календар—5 ф., 5. Хмельничина в повіті Сенькевича—20 ф. разом 1 м. 55 ф.

Ком. № 1492, т. Б-ко. Часопис висилаємо.

Ком. № 3875, т. Ф. К-ос. Гроші одержано. Книжки висилаємо. Справу про віщого брата передали до Генеральної Старшини.

Ком. № 1322. Гроші в замовленні відслано назад. Тов. Усатенко. Газету вам висилаємо. Про книжки й більшіну звернулися ся куда слід.

Ком. Birkenbach № 2751. Жертви пошкіні в 25 числах нашої часописі. Не надруковано лише суза т. Прядки, яка призначена була на часопис.

Т. М. Г-ко і Л. Д-к. Рахунок на 4 м. вислали вам помилково. Часопис на дальній слатимемо.

Таборова книгарня

має слідуючі книжки, які можна вписувати на робітничі команди через редакцію:

	M.	Ф.
Календ. на 1917 р.(Памятк. книж.)	C. В. У. в оправі	1 30
Т. Шевченко. Кобзар 1 ч. в оправі	1 —	1 —
2 ч. в оправі	1 —	5
Б. Барвінський. Звідки пішло ім'я Україна?	—	5
М. Возняк. Наша рідна мова.	—	5
Пам'яตі Івана Франка	—	40
Краснов. Що тепер діється в Росії?	—	5
Олексан. Скоропис. Значине самостійної України для європ. рівноваги.	—	5
Іван Крипякевич. Українське військо (з малюнками).	—	10
М. Лозинський. Галичина в житті України.	—	15
А. Полуботок. З минулого.	—	5
Дідова казка	—	5
Видання полонен. Захалянна книжочка.	—	10
Як определити вагу живої худоби.	—	10
Т. Шевченкові в 102 р. його урод.	—	10
Мод. Менцинському.	—	5
Заклинський. Що треба знати кожному Українцеві?	—	5
Світогляд І. Франка	—	5
Б. Лепкій. З історії української літератури.	—	10
І. Шишманов. Роля України в болгарськ. відроджен.	—	5
Виданні С. В. У. Наша пісня.	—	15
Українські колядки.	—	5
Орест Кириленко. Українці в Америці.	—	15
С. Томашівський. Церковний бік української справи.	—	5
Людмілія. Русь-Україна, а Московщ.-Росія.	—	30
Поліглот Кунце. Русин-Україна, в Німеччині (розмов.).	—	50
М. Грушевський. Як жив український народ (з малюн.).	—	25
В. Гнатюк. Націон. відроджен. австро-угор. Україн.	—	20
Іл. Бочковський. Фінляндія та фінляндське питання.	—	30
Світів Левицький. Листи з Німеччини.	—	20
Виданнє загально-української культурної ради.	—	5
Слово о полку Ігоревім.	—	60
М. Богданович. Білоруське відродження.	—	10
Святе письмо нов. завіту (Евангелія).	—	1 —
Онуфр. Солтис. Буквар для самоуків без оправи.	—	30
Богдан Лепкій. Чекає нас велика річ з 10 образц.	—	20
Виданнє полон. Раштат. таб. Стінний календар.	—	5
Пр. В. Антонович. Хмельнич. в повіті Г. Сенкев.	—	20
Географія України. С. Рудниц. 1 ч. (з 66 малюн. карт.	2	20
ІІ ч. (з 48 малюнками).	2	50
Виданнє С.В.У. Чужинці про українську справу.	—	10
Володимир Гнатюк. Українська народна словесність.	—	30
Німецько-українська салдатська розмовна книга.	—	20
Календар полонених Українців у Фрайштадті.	—	—
„Розвага“ на 1916. і 1917.	1	—
В. Дорошенко. Українство в Росії з портретами.	—	50
М. Троцький. Літавці.	—	10
Др. М. Лозинський. Михайло Павлик.	—	10
Ю. Бархардт. Введення в національну економію	—	20

Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts-Ausschuss.

Lagerzeitung.